

Voorzitter,

Het hoofdstuk "Oss: een ondernemende en woon- en werkgemeente" zal de leidraad zijn voor mijn betoog, met uitstapjes naar onderdelen van de verschillende programma's. Daarbij zal ik ook de voorstellen die wij vanavond indienen kort bespreken.

U begint dit hoofdstuk met de opmerking dat dit een bijzondere tijd is. Dat is het. De hele wereld is op zijn kop gezet door de pandemie. Veel mensen zijn direct of indirect getroffen door de coronavirus uitbraak. De vele sterfgevallen en het vaak lange herstel na de infecties zullen nog lang diepe sporen nalaten. Ook economisch krijgt ieder land zware klappen. Het zal nog even duren voordat we een goede balans op kunnen maken van alle gevolgen. Voor die tijd zullen we met elkaar de schouders eronder moeten zetten om de crisis het hoofd te bieden, met alle onzekerheden waar we nu nog mee te leven hebben.

Het hele hoofdstuk overziend is het een visie waarover we het op veel punten met elkaar eens zullen zijn. Desondanks zijn er de nodige kanttekeningen te plaatsen bij de aannames die in de nota gehanteerd worden. In de commissievergaderingen vanmiddag zijn daar al de nodige onderwerpen behandeld. Ik zal dat niet in detail gaan herhalen, maar wil de hoofdlijnen benoemen.

Het college blaast terecht de loftrumpet over Oss. Het kernthema is en blijft de kracht van de samenleving en het sociaal netwerk, met daaronder de gemeente die daar een rol in moet spelen. En deze rol van de gemeente is wat we hier met elkaar moeten invullen. Een niet onbelangrijk deel van die invulling heeft te maken met politieke uitgangspunten en keuzes die we moeten maken. De discussies over de rol van de kracht van de samenleving en de sociale netwerken zijn in onze raad nogal eens flauwe woordspelletjes. Er wordt al gauw een karikatuur geschetst van onze inwoners die zich maar al te makkelijk alle voorzieningen laten aanleunen. Dat is jammer, het zou goed zijn als we ons beleid meer als geïntegreerd geheel beschouwen. Veel dingen hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar. Ik wil het pleidooi houden om meer de grote verbanden te schetsen en dat meer toe te passen op ons beleid. Natuurlijk zitten we voor een groot deel vast aan landelijke en provinciale maatregelen, maar het is te makkelijk om daarmee de handen in onschuld te wassen. In Den Haag en Den Bosch besturen partijen die vaak ook in gemeenten de touwtjes in handen hebben. Politieke ideeën houden zich niet aan gemeentegrenzen en het zou van wat meer lef getuigen als de partijen in de gemeenteraden zich duidelijker uitspreken over hun eigen politieke denkbeelden en zich minder verschuilen achter de hogere machten in Den Haag waar zij ook niets aan zouden kunnen doen.

Zo nam de aanspraak op armoedebestrijding voor de coronacrisis, in economisch voorspoedige tijden al toe. We hebben hier kortgeleden de discussie gehad over de hoogte van het minimumloon. De meerderheid vond het de discussie niet waard. Hele beleids- en visiedocumenten passeren de raad over de kracht van de samenleving en zelfraadzaamheid. Maar als we als samenleving nogal wat mensen met een baan al niet de kans geven om in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien dan mis je naar mijn mening de essentie van de invloed van de politieke besluitvorming op de samenleving. Hetzelfde geldt voor meer terreinen waarover wij beslissingen moeten nemen. Hoe beïnvloeden onze voorzieningen voor cultuur, gezondheidszorg, een goed beheer van onze leefomgeving de economische mogelijkheden en het welzijn van mensen. Het maakt de

besluitvorming misschien niet makkelijk, maar het is de inspanning waard om hier meer aandacht aan te besteden.

In het inleidende hoofdstuk komt driemaal het woord vermaatschappelijking voor. Het hele stuk overziend lijkt dit het centrale thema te zijn van deze prioriteitennota. Nu is vermaatschappelijking niet een eenduidig begrip, maar het is voor ons wel belangrijk om te weten wat het college hiermee bedoeld. Ik wil daarom vanavond een heldere uitleg van wat het college hier onder verstaat. Is vermaatschappelijking het deelnemen van onze inwoners aan de maatschappij? Dat lijkt mij een heel goed uitgangspunt en dat maakt het voor de mensen mogelijk om op een volwaardige manier aan de maatschappij deel te nemen. In uw stuk haalt u een interview aan met David van Bodegem in de Volkskrant. "Waarom miljarden steken in hightech onderzoeken als je weet dat je met een paar wandelschoenen van een paar tientjes zoveel schade kan voorkomen". Een interessante uitspraak waar wel wat op aan te merken valt. De miljarden aan hightech onderzoek betekent ook veel hoogwaardig onderzoeks- en productiewerk. Als je dat niet wilt kunnen we als gemeente fors besparen op onze investeringen voor het pivot-park. Ik mag hopen dat we dat met elkaar niet willen. Wandelschoenen van een paar tientjes zijn bar slechte wandelschoenen waar je je voeten mee naar de challemiezen loopt. Een slecht advies waar alleen de orthopeed bij gebaat is. Goede wandelschoenen zijn een investering die lastig is als je met je minimumloon uit werk een gezin moet onderhouden. Daar zijn we weer. Ik wil maar zeggen, als je de mensen op een goede manier aan de maatschappij wilt laten deelnemen moet je daarin durven investeren en de analyse maken wat de samenhang is van verschillende maatregelen. Dat was een eerste mogelijk uitleg van de term vermaatschappelijking. Kan het ook uitgelegd worden dat taken van zorg en welzijn neergelegd gaan worden bij het sociale netwerk? Ik hoor het graag. Maar als dat laatste het geval is dan is het een sterk staaltje van verhullende vaagtaal. Het is dan gewoon een bezuiniging op zorg en welzijn. Zeg dat dan gewoon, dan weet iedereen wat hij kan verwachten.

De maatschappelijke opvang is van belang voor mensen die in de knel zitten. Het Verdihuis speelt hier in Oss een belangrijke rol. Vorig jaar zijn we met de raad naar een toneelproductie van cliënten van het Verdihuis geweest. Het was een indrukwekkend stuk en de spelers krijgen groot applaus van alle raadsleden. Het is opvallend hoe weinig het Verdihuis voorbijkomt in de begrotingscyclus. Door de coronacrisis zal de aanspraak op maatschappelijke opvang mogelijk toenemen. In deze prioriteitennota wordt het Verdihuis geen enkele keer genoemd. Wij vinden het belangrijk dat we inzicht krijgen in het wel en wee van het Verdihuis en dienen daarom de volgende motie in:

<Motie Verdihuis>

Vanmiddag hebben we in de beide commissies al aangegeven wat voor keuzes we kunnen maken in onze prioriteiten. Een van zaken waar we meer over willen weten is het westelijk deel van de noordelijke randweg. Ontsluiting van Oss-Noord moet gewaarborgd blijven, maar de financiële gevolgen van een uitstel van het westelijk deel verdient in deze financiële moeilijke tijd goed onderzoek. Daarom dienen wij de volgende motie in:

<Motie noordelijke randweg>

De energietransitie zal een van de belangrijkste ontwikkelingen zijn in de komende decennia. Zorgvuldigheid is daarbij geboden. Ik durf te stellen dat iedereen in deze raad overtuigd is dat er stappen gezet moeten worden om van de fossiele brandstoffen af te komen. Maar in de realisatie van de productie van duurzame energie is niet alles wat je ziet de werkelijkheid. Een paar weken geleden stond er een uitgebreide analyse in NRC over de totstandkoming van windmolenparken in Noord-Holland. Veel mooie praatje, veel, al dan niet geheime, overleggen in de achterkamertjes en valse beloften verder is het landschap in de Noord-Hollandse polders verpest en staan er windmolens waarvan de opbrengst niet gaat naar de bewoners. De molens zijn goed om een belangrijk deel van de huishoudens van stroom te voorzien, maar door geheime afspraken gaat de energie nu naar datacenters van Google en Amazon. De gaskachels kunnen in Noord-Holland nog wel even blijven branden. Wij hebben onlangs besloten om het RES-bod uit stellen. Nu verschijnt er in deze nota ineens de plaatsing van windmolens in de Lithse polder als prioriteit. De raad moet daar nog over beslissen. Het is dan vreemd dat er een provinciaal rapport ligt dat geheim is en morgen 10 juli, dus na deze raadsvergadering, bekend wordt gemaakt. Waarom is dat? Is dat ter verhoging van het draagvlak? Vindt het college het raar dat onze inwoners wantrouwend worden? Wij willen in Oss Noord-Hollandse taferelen voorkomen en de beslissing in de juiste volgorde en aan de hand van openbare informatie nemen. Als de passage over de Lithse polder in de nota blijft staan zullen we daar voortdurend op worden gewezen. Op 9 juli 202 hebben we tenslotte de molens in de Lithse polder tot prioriteit verklaard. Dat is niet goed. Daarom dienen wij het volgende amendement in:

<Amendement Lithse polder>

In deze sombere tijden van corona en lastige beslissingen wil ik u tot slot toch een positief wereldbeeld voorhouden. We verwijzen links en rechts naar krantenartikelen en programma's. Ik wil er daar nog graag één aan toevoegen. Ik wil graag uw aandacht vestigen op de bijdragen van de Zweedse arts en statisticus Hans Rosling. Zoek hem eens op internet en bekijk zijn visie op de wereld. U wordt daar blij van. Wacht nog heel even met zoeken, want zijn meest waardevolle bijdragen maken geluid. Ik ben zo klaar, dus nog even geduld. Als u de sprekers na mij niet wil lastigvallen kunt u ook wachten tot de schorsing. Een belangrijke les is dat bij de ontwikkeling van de samenleving de middelen die tot je beschikking staan en de doelen die je wilt bereiken duidelijk van elkaar moeten worden onderscheiden. De belangrijke middelen om de doelen te bereiken zijn in volgorde van afnemend belang; economische groei, goed bestuur, onderwijs, omgeving, gezondheidszorg, een rechtvaardige juridische bescherming en cultuur. De doelen die je als samenleving wilt bereiken zijn in volgorde van toenemend belang: economische groei, goed bestuur, onderwijs, omgeving, gezondheid, een goed juridisch kader en cultuur. Cultuur brengt plezier in het leven en is van onschatbare waarde voor de samenleving. Daarmee beveel ik het amendement, dat wij met het CDA en andere partijen indienen, van harte aan.